
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

ידע מנסיון אישי - כלי בקדום שינוי - 3014

תאריך עדכון אחרון 28-12-2022

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): גב' ענת שליו

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: anatshalev99@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

ד"ר ענת שליו

תאור כללי של הקורס:

"החיים הם לא מה שחיית, אלא האופן שבו אתה מספר אותם." גבריאל גרסיה מארקס

"ללמוד מניסיון" הוא קורס שנהגה לפני יותר מעשור, במחשבה שלמרות שאנו עובדים שנים רבות עם אנשים מיוחדים המתמודדים עם הפרעות פסיכיאטריות ורובם מנהלים חיים מלאים בקהילה, אנחנו לא יודעים מספיק כיצד להקשיב להם, ללמוד מהם ולעבוד מתוך למידה זו. עם השנים למדנו שההקשבה היא הכלי החזק ביותר המאפשר מפגש ושיח נכון עם האדם, והוא זה שיכול להוביל אותנו לעשייה איכותית ונכונה יותר.

בקורס זה אנחנו מזמינים אתכם להקשיב לעצמכם ולאחר, ליהנות, להתרגש, לעתים לחדש, לדון ולחשוב יחד על התרומה הייחודית של הקשבה זו להמשך הדרך. הקורס בנוי מהרצאות של ענת, ממפגשים עם אנשים המתמודדים עם מוגבלויות נוירו-פסיכיאטריות ואחרות, בני משפחה של מתמודדים, אנשי מקצוע ואקטיביסטים בתחום בריאות הנפש. כמו כן, ישולבו בקורס דיונים ושיח בכיתה.

הקורס יתקיים בין ה-2-5/72023 (קורס מרוכז) בין השעות 9:00 עד השעה 16:00.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:
לעשות שימוש בכלי התערבות למידה מניסיון אישי.

דרישות נוכחות (%) :
100%

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:
יום ראשון, 2 ביולי 2023:

1. פתיחה: הכרות, מטרה, מבנה, דרישות. ד"ר ענת שליו
(9:00-12:00)

2. "ידע מניסיון אישי- מסיפור אישי למעורבות קולקטיבית ובניית שותפות מקדמת" מר פינטו מימון
(12:30-14:00)

---

3. דיון רפלקטיבי: מה למדת מהיום הזה ואיך זה מתחבר לחייך האישיים והמקצועיים? ד"ר ענת שליו
(14:30-16:00)

יום שני, 3 ביולי 2023:

ידע מניסיון אישי: תרגול היותי עד

1. מפגש בוקר. ד"ר ענת שליו
(8:30-9:00)

2. ידע מניסיון אישי- "עם הלב על השרוול- על התופעה המוזרה שנקראת "להיות מי שאתה". עו"ס
אסתריקה רייס
(9:00-10:30)

3. ידע מניסיון אישי: "דוגרי- גישת 'התמודדות משתפת' שפיתחנו מתוך ההתמודדות שלנו עם עולם
בריאות הנפש, המאמינה בשיתוף כדרך התמודדות". נעם ואביטל
(11:00-12:30)

4. דיון רפלקטיבי. ד"ר ענת שליו
(13:00-15:30)

יום שלישי, 4 ביולי 2023:

ידע מניסיון אישי: איך זה קשור אלי?

1. ידע מניסיון אישי- "בגוף ראשון (רבים) על ניסיון חיים בהחלמה והפיכת הסיפור האישי לכלי עבודה".
ליון גאי מאיר
(9:00-10:30)

2. ידע מניסיון אישי- "מתהום הנשייה למודל המשייה: מסע של קהילה להצלת חיים ומניעת
התאבדויות". גב' גל ניסים- עמנואל
(11:00-12:30)

3. דיון רפלקטיבי. ד"ר ענת שליו
(15:00-16:00)

יום רביעי, 5 ביולי 2023:

מומחיות מניסיון אישי ככוח מניע לשינוי

1. ידע מניסיון אישי- "מהתנסות אישית לתובנה מקצועית". עו"ס אבי אורן
(09:00-10:30)
שעת עיבוד.

(10:30-11:30)

2. ידע מניסיון אישי- "החיים הם טריגר". יערה ישורון
(12:00-13:30)

3. דיון רפלקטיבי וסיכום הקורס. ד"ר ענת שליו
(14:00-16:00)

חומר חובה לקריאה:

1. נוכחות 100% חובה.
  2. שיתופים במפגש בוקר וסיכום יום.
  3. עבודת סיכום:
  4. תאר חוויה/ אירוע/ ניסיון אישי בחיך שניתן לפי דעתך ללמוד ממנו.
  5. מה בחוויה זו יכול לדעתך לתרום לעבודתך? מה בחוויה זו יכול לסייע לך בעבודתך ומה בחוויה יכול להקשות עליך?
  7. כתוב דיון אינטגרטיבי על הסוגיות המתעוררות בשימוש בלמידה מהניסיון בהתייחס לחומר שנלמד בקורס, תוך נימוק תיאורטי בביסוס לפחות שלושה מאמרים הנוגעים לסוגית שימוש בחווייתך האישית כפרי למידה מניסיון.
  8. סכם בצורה רפלקטיבית את למידתך בקורס.
- אורכה של העבודה עד 8 עמודים ברווח כפול באותיות בגופן מס 12.
  - יש להגיש את העבודה במייל לענת עד לתאריך שנקבע.
  - הציון כולל בתוכו מרכיב של איכות הכתיבה והניסוח.
  - הגשת עבודה באיחור (תרגיל אמצע/עבודת סיכום) בקורס ללא קבלת אישור מבעוד מועד מהמרצה תגרור הורדת ניקוד, תורד נקודה מציון העבודה עבור כל יום איחור.
  - מאזכרת מסמך כללי האתיקה בהגשת עבודות (ועדת הוראה, תשע"ח) המחייב לגבי כל עבודה ומבחן בית (מצורף למייל זה); על כל סטודנט לאשר דרך המודל כי הוא מתחייב לכללים אלה כתנאי להגשת עבודה/מבחן בית בקורס.

חומר לקריאה נוספת:

סטודנטים עם מוגבלות:

האוניברסיטה העברית ובית הספר לעבודה סוציאלית ולרווחה חברתית רואים חשיבות רבה בהנגשת דרכי ההוראה והשירותים הניתנים לסטודנטים. סטודנטים עם מוגבלויות מוזמנים לפנות למרצה הקורס על מנת לדון איתו/ה על צרכי הנגישות שלהם ועל ההתאמות הנדרשות. שימו לב כי חלק מההתאמות מחייבות אישור של יחידת הנגישות (il.ac.huji.savion@negishut), יחידת האבחון והתמיכה בסטודנטים עם ליקויי למידה והפרעות קשב (il.ac.huji.savion@ldsupport) או המרכז לעיוור משמעותית לתמוך יכולים אשר שונים שירותים מספקות אף אלו יחידות (cb@savion.huji.ac.il). בתהליך הלמידה. על כן, במקביל לפניה למרצה, מומלץ לסטודנטים לפנות ליחידות אלו בהקדם האפשרי.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 90 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:
מקורות-

1. אורן, א. (2007). מצרכנים לנותני שירות - סיפורו של גשר. בתוך: נ. הדס-לידור, ומ. לכמן (עורכים), שיקום והחלמה בבריאות הנפש: קריאה מנקודות מבט שונות פרקטיקה, מדיניות ומחקר (105 - 113). כפר יונה, ישראל: הוצאה לאור ליתם.
2. אלפרוביץ, ש. (2002). על תנועת הצרכנים. כתב עת ישראלי לפסיכיאטריה, 39(1), 3-7.
3. אנונימי. (1995). עמדה של אם לנפגע נפש שהיא גם עובדת סוציאלית: יש לשנות המדיניות ואת דרכי ההתייחסות לנפגעי נפש ולמשפחותיהם. מידעו"ס, 20, 48-51.
4. בן - דור, ש. (1998). בכו למענם - סיפורה הכואב של אם לבן חולה סכיזופרניה. ישראל: צ'ריקובר הוצאה לאור בע"מ.
5. דהן, נ. (2007). איך הגעתי מההכרה בחיוניות השיקום בבריאות הנפש עד לעיסוק בנושא כמטרה - שיש לקדם ולהעדיף בהעדפה מתקנת במערכת הבריאות. ויש אומרים שליחות קודש. מתוך: נ. הדס לידור, ומ. לכמן (עורכים), שיקום והחלמה בבריאות הנפש: קריאה מנקודות מבט שונות פרקטיקה, מדיניות ומחקר (ע"מ 15-28). כפר יונה, ישראל: הוצאה לאור ליתם.
6. הדס-לידור, נ. ולכמן, מ. (2007). קריאה מנקודות מבט שונות בשיקום והחלמה בבריאות הנפש - פרקטיקה, מדיניות ומחקר. כפר יונה: ליתום - בית הוצאה.
7. הדס-לידור, נ., לכמן, מ., אלון, ע. ורוטשילד, ש. (2007). ללמוד עם המטופל - למידה אחרת. מתוך: נ. הדס-לידור, ומ. לכמן (עורכים), שיקום והחלמה בבריאות הנפש: קריאה מנקודות מבט שונות פרקטיקה, מדיניות ומחקר (ע"מ 429-438). כפר יונה, ישראל: הוצאה לאור ליתם.
8. הלפרין, ע. ואבנר, י. (2016). עובדות סוציאליות שעברו משבר נפשי עמוק: בחירה, החלמה והתמודדות בתוך המקצוע. חברה ורווחה, לו, 3-4 (ספטמבר-דצמבר): 409-437.
9. כצנלסון-בנק, ד. (1995). משני צדי המתרס (מבט אישי). שיחות: כתב-עת ישראלי לפסיכותרפיה, 10(1), 70-74.
10. לכמן, מ. (2000). נתיבי החלמה של חולי נפש ממושכים. חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה. האוניברסיטה העברית בירושלים, אפריל 2000. 1 - 7, 277 - 285.
11. לכמן, מ., פרידלנדר כץ, א., ניסן, ט., סינגר, י., ורועה, ד. (2018). התנועה הצרכנית בבריאות הנפש בישראל ובעולם: מבט היסטורי, תרומתה להבנת תהליכי החלמה ואתגרים עתידיים. מתוך: הדס לידור, נ. ולכמן, מ. (עורכים). נגד כל הסיכויים - משיקום ומהחלמה בבריאות הנפש לשילוב קהילתי. (14-22), הקריה האקדמית אונו.
12. נעמן, ע. (2018). השתלבות מתמודדים עם פגיעה נפשית במערך בריאות הנפש כעובדים. מתוך: הדס לידור, נ. ולכמן, מ. (עורכים). נגד כל הסיכויים - משיקום ומהחלמה בבריאות הנפש לשילוב קהילתי. (127-134), הקריה האקדמית אונו.
13. נצר, ע. והדס לידור, נ. (2018). מודל הכשרה למתכנני מדיניות להרחבת מעורבות הצרכנים בשירותי בריאות הנפש. מתוך: הדס לידור, נ. ולכמן, מ. (עורכים). נגד כל הסיכויים - משיקום

- ומהחלמה בבריאות הנפש לשילוב קהילתי. (135-155), הקריה האקדמית אונו.
14. צין, א. (2008). מאדם אבוד לחיים בעלי משמעות. הרצאה בכנס הראשון לסטיגמה בבריאות הנפש, אוניברסיטת חיפה, 18.06.2008.
15. קראוס, ע. ולכמן, מ. (2018). מעורבות צרכנית באקדמיה. מתוך: הדס לידור, נ. ולכמן, מ. (עורכים). נגד כל הסיכויים - משיקום ומהחלמה בבריאות הנפש לשילוב קהילתי. (155-167), הקריה האקדמית אונו.
16. קרומר-נבו, מ. (2000). "ידע מן החיים" לעומת "ידע אקדמי": המקרה של מקבלי גמלת הבטחת הכנסה. ביטחון סוציאלי, מספר 58, נובמבר 2000.
17. קרניאל, א. וגולדברג, מ. (2018). מסע מחקרי ואישי - בין הפנים לחוץ - סטודנטים לעבודה סוציאלית המתמודדים עם מוגבלות נפשית. מתוך: הדס לידור, נ. ולכמן, מ. (עורכים). נגד כל הסיכויים - משיקום ומהחלמה בבריאות הנפש לשילוב קהילתי. (175-185), הקריה האקדמית אונו.
18. רועה, ד. וגולדברג, מ. (2018). החלמה מהנחות מוטעות "קשות וממושכות": מחקר כמקדם החלמה. מתוך: הדס לידור, נ. ולכמן, מ. (עורכים). נגד כל הסיכויים - משיקום ומהחלמה בבריאות הנפש לשילוב קהילתי. (61-79), הקריה האקדמית אונו.
19. רופא צ. (1998). התמודדות ב"התמודדות" - אקטיביות מול פאסיביות. חברה ורווחה, 18(1), 211-203.
20. רופא צ. (2004). מישהו מטפל בך-סיפור על טיפול נפשי. ישראל: הוצאה עוף החול.
21. רופא, צ. ווירצברג-רופא, ד. (2018). על ניסיון להיחלץ משבי ולהיאבק בטיפול כוחני. מתוך: הדס לידור, נ. ולכמן, מ. (עורכים). נגד כל הסיכויים - משיקום ומהחלמה בבריאות הנפש לשילוב קהילתי. (118-127), הקריה האקדמית אונו.
22. שליו, ע., הדס-לידור, נ. (2017). מאי-נראות לשותפות: נתיבי התמודדות והחלמה עם מחלה פסיכיאטרית במשפחה. כרך א' + ב'. הוצאת קרית אונו.
23. שליו, ע., שור, ר. (2016). צורכי בני משפחה של אנשים הלוקים במחלות נפש: עזרה במסגרת שירות ייחודי למשפחות במרכז לבריאות הנפש באר שבע- מית"ל. הרפואה 155, 749-752.
1. Anderson, H. and Goolishian, H. (1992). The Client is the expert: a not-knowing approach to therapy. In: McNamee, S. and Gergen, K. (Eds). *Therapy as Social Construction*. Sage Publications, London. 25 - 39.
  2. Brandon, David (2000). *Autobiography and innovation*. In: S. Ramon (Ed). *A stakeholder's approach to innovation in mental health services*. Hove: United Kingdom, Pavilion Publishing, 30-42.
  3. Castillo, H. and Ramon, S. (2017). "Work with me": service users 'perspectives on shared decision making in mental health. *Mental health review journal*, 22 (3), 166-178.
  4. Chur-Hansen, A. & Koopowitz, L. (2004). The patient's voice in a problem-based learning case. *Australasian Psychiatry*, 12(1), 31-35
  5. Cook, T. E., and Salzer, M. (2017). Associations between the peer support relationship, service satisfaction, and recovery-oriented outcomes: a correlational study. *Journal of Mental Health* 27(4), 352-358.
  6. Cowan, S.; Banks, D.; Crawshaw, P. and Crifton, A. (2011). Mental health service user involvement in policy development: social inclusion or disempowerment? *Mental Health Review Journal*. 16, (4), 177-184.
  7. Davidson, L.; Weingarten, R.; Steiner, J.; Stayner, D. and Hoge, A. (1997). Integrating prosumers into clinical settings. In: Mowbray, C., Moxley, D., Jasper, C. and Howell, L. (Eds). *Consumers as Providers in Psychiatric Rehabilitation*.

-
- International Association of Psychosocial Rehabilitation Services. Columbia, U.S.A. Chap. 41, 437-455.
8. Deegan, P, (1990). *Spirit breaking: When the helping professions hurt*. *The Humanistic Psychologist*,18(3), 301-313.
  9. Deegan, P. (2001). *Intentional care: Employee performance standards for client choice*. Advocates, Inc. Framingham.
  10. Farkas, M. (2018). *Peer delivered services in mental health care in 2018: infancy or adolescence?* *World Psychiatry* 17(2), 222-224.
  11. Fox, J. (2015). *A diagnosis of schizophrenia: The role of service user stories in challenging stigma*. *Intersectionality's: A Global Journal of Social Work Analysis, Research, Polity, and Practice*, 4(2), 7-18.
  12. Mattingly, Cheryl. (1991). *Narrative reflections on practical actions: two learning experiments in reflective storytelling*. In: D. Schon (Ed). *The reflective turn: case studies in and on educational practice*. New York: Teachers College Press. 235 - 257.
  13. Moran GS. *The consumer movement and peer providers in Israel*. *Epidemiology and Psychiatric Sciences*. 2018; 27(5): 420-426. DOI: <https://doi.org/10.1017/S2045796018000173>
  14. Orbuch, T.L. (1997). "People's Accounts Count: The Sociology of Accounts." *Annual Review of Sociology* 23: 455-478.
  15. Puschner B, Repper J, Mahlke C, Nixdorf R, Basangwa D, Nakku J, Ryan G, Baillie D, Shamba D, Ramesh M, Moran G, Lachman M, Kalha J, Pathare S, Müller-Stierlin A and Slade M. *Using peer support in developing empowering mental health services (UPSIDES): Background, Rationale and Methodology*. *Annals of Global Health*. 2019; 85(1): 53, 1-10. DOI: <https://doi.org/10.5334/aogh.2435>
  16. Rosenfeld, J. M. and Tardieu, Bruno. (2000). *Artisans of democracy - how ordinary people, families in extreme poverty, and social institutions become allies to overcome social exclusion*. University Press of America, Inc. pp 187- 202.
  - 17. Schon, D. (1987). *Educating the reflective practitioner*. San Francisco: Jossey Bass Publishers. 3-21.
  18. Simpson, E. L. and O House, A. (2002). *Involving users in the delivery and evaluation of mental health services: systematic review*. *British Medical Journal*, 325, November, 1-5.
  19. Trivedi, P. and Wykes, T. (2002). *From passive subjects to equal partners - qualitative review of user involvement in research*. *British Journal of Psychiatry*, 181, 468-472.
  20. Wykurz, G. and Kelly, D. (2002). *Developing the role of patients as teachers: literature review*. *British Medical Journal*, 325, October, 818 - 821.